

22.05.2024 r.

Prof. dr hab. Irena Wrońska

Opinia rozprawy doktorskiej na stopień doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu mgr Pauliny Kasperskiej-Dębowskiej nt. „Analiza wpływu edukacji zdrowotnej na kontrolę glikemii u starszych chorych z cukrzycą typu 2 z i bez zaburzeń funkcji poznawczych” pod kierunkiem Prof. dr hab. Kornelii Kędziory-Kornatowskiej z Wydziału Nauk o Zdrowiu Collegium Medicum w Bydgoszczy, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Wstęp

Bardzo szybki wzrost populacji osób w wieku 60 lat i starszych wymagają działań związanych ściśle z poszerzeniem wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. „Edukacja w starości” we współczesnym świecie powinna być dostosowana do potrzeb i możliwości seniorów. Wymaga to kształcenia większej liczby wysoko wykwalifikowanych geragogów, którzy powinni znaleźć zatrudnienie w placówkach realizujących zadania edukacyjne osób starszych.

Częstość występowania cukrzycy typu 2 i występowanie zaburzeń funkcji poznawczych u osób starszych są przyczyną obniżenia jakości życia i niepełnosprawności.

Stąd rozprawa doktorska poświęcona jest trafnym wyborem tematu z poznawczego i praktycznego punktu widzenia. Podjęte badania dotyczące wpływu edukacji zdrowotnej na kontrolę glikemii u starszych chorych z cukrzycą typu 2 z i bez zaburzeń funkcji poznawczych uważam za oryginalne i ważne. Przedstawiona mi do oceny rozprawa doktorska mgr Pauliny

Kasperskiej-Dębowskiej wpisuje się w nurt badań, które są ważne zarówno z punktu widzenia praktyki jak i wiedzy.

Ocena zawartości merytorycznej rozprawy doktorskiej

Praca doktorska ma typowy układ – zawiera 132 strony. Składa się z części teoretycznej i badawczej. Doktorantka w części teoretycznej dokładnie omówiła zaburzenia funkcji poznawczych u osób starszych, choroby zwyrodnieniowe mózgu, cukrzycę typu 2 u osób starszych i edukację zdrowotną uwzględniając wybrane metody dydaktyczne. Część teoretyczna jest poprawna i właściwie wprowadza czytelnika do części drugiej – badawczej.

W części badawczej Autorka pracy omawia cel pracy, materiał i metody, organizację badań i analizę statystyczną. Doktorantka otrzymała zgodę Komisji Bioetycznej przy UMK w Toruniu (KB 526/2019) i zgodę Dyrektora Szpitala Uniwersyteckiego nr 1 w Bydgoszczy na prowadzenie badań.

Celem badań było przeprowadzenie analizy wpływu edukacji zdrowotnej na kontrolę glikemii u starszych chorych z cukrzycą typu 2 z i bez zaburzeń poznawczych. Zarówno cel pracy, główne problemy badawcze i hipotezy szczegółowe zostały sformułowane poprawnie i jasno. Badaniami objęto 187 chorych (109 kobiet i 78 mężczyzn) hospitalizowanych w Klinice Geriatrii SU nr 1 w Bydgoszczy w latach 2019-2022 z cukrzycą typu 2. Średni wiek kobiet i mężczyzn wynosił 80 lat. Grupę badaną stanowiło 57 pacjentów z zaburzeniami funkcji poznawczych i 130 pacjentów bez zaburzeń funkcji poznawczych. Autorka uwzględniła również kryteria włączenia do badania i wyłączenia z badania pacjentów (strona nr 29 rozprawy doktorskiej).

Doktorantka dokonała analizy zależności między poziomem wiedzy pacjenta przed i po przeprowadzeniu edukacji zdrowotnej (kwestionariusz autorski pre-test i post-test poziomu wiedzy jednorazowego wyboru) w formie pogadanki u starszych pacjentów z cukrzycą typu 2 i bez zaburzeń funkcji poznawczych. Autorka zastosowała instruktaż pacjenta w zakresie kontroli

glikemii za pomocą glukometru oraz podania insuliny za pomocą wstrzykiwacza u pacjentów stosujących insulinoterapię. Dokonano również analizy dokumentacji medycznej pacjentów.

Wyniki badań zostały zebrane i poddane analizie statystycznej prawidłowo z wykorzystaniem testu Wilcoxon dla zmiennych zależnych, testu U Manna Whitney'a, testu Kruskala-Wallisa (strony analiz 35 do 90) i nie budzą żadnych zastrzeżeń.

Analiza wykazała, że poziom wiedzy po przeprowadzeniu edukacji zdrowotnej u chorych na cukrzycę typu 2 zwiększył się zarówno u pacjentów z i bez zaburzeń funkcji poznawczych. Doktorantka stwierdziła, że edukacja zdrowotna ma wpływ na poprawę samokontroli i zwiększenie świadomości na temat prawidłowych zachowań zdrowotnych. Zwróciła też uwagę na występowanie zależności pomiędzy posiadanym poziomem wiedzy a wybranymi parametrami laboratoryjnymi (HbA_{1c}, LDL, TG, stężenie glukozy), które mają bezpośredni wpływ na przebieg cukrzycy typu 2.

Dyskusja licząca 8 stron została przeprowadzona poprawnie i wnikliwie. Przedstawione wnioski są dobrze sformułowane i wynikają z dokładnej analizy.

W pracy zawarte zostało bogate piśmiennictwo polskie i anglojęzyczne liczące 137 pozycji aktualnych, spis rycin – 50, spis tabel – 28 oraz indeks skrótów oraz aneks – wersja autorska edukacji zdrowotnej w zakresie cukrzycy typu II (zał. nr I), ocena poziomu wiedzy pacjenta przed i po przeprowadzonej edukacji zdrowotnej w zakresie postępowania w cukrzycy typu 2 – Kwestionariusz autorski (zał., nr II), zgoda Komisji Bioetycznej i Dyrektora Szpitala Uniwersyteckiego w Bydgoszczy na prowadzenie badań.

Rozprawa doktorska Pani mgr Pauliny Kasperskiej-Dębowskiej prezentuje wiedzę teoretyczną i praktyczną w dyscyplinie nauk o zdrowiu i jest oryginalnym rozwiązaniem problemu naukowego w zakresie zastosowania wyników badań własnych w edukacji zdrowotnej i spełnia warunki określone w art. 13 Ustawy z dnia 14.03.2003 r. o stopniach naukowych i tytule

naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2003, poz. 595 z późn. zm.) w związku z art. 179 ust. 1 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające Ustawę – prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669, z późn. zm.).

Konkluzja

Praca doktorska mgr Pauliny Kasperskiej-Dębowskiej nt. „Analiza wpływu edukacji zdrowotnej na kontrole glikemii u starszych chorych z cukrzycą typu 2 z i bez zaburzeń funkcji poznawczych” jest oryginalnym rozwiązaniem problemu naukowego. Pracę doktorską oceniam pozytywnie ze względu na:

1. interesujący i ważny wybór tematu pod względem poznawczym i praktycznym
2. dobór właściwych metod i narzędzi badawczych
3. zastosowanie wyników badań własnych w edukacji starszych chorych
4. znajomość warsztatu badawczego i umiejętność samodzielnego prowadzenia badań naukowych
5. przyczynek do prowadzenia badań interdyscyplinarnych uwzględniając wykwalifikowanych geragogów.

Mając powyższe na uwadze stwierdzam, że rozprawa doktorska Pani mgr Pauliny Kasperskiej-Dębowskiej spełnia wymogi stawiane tego typu pracom i wnioskuję do Wysokiej Rady ds. Stopni Naukowych w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauk o zdrowiu Collegium Medicum w Bydgoszczy Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu o jej dopuszczenie do dalszego procedowania.

Janina Nowicka